

2021-05-20
Dnr 2021:995
1 (8)

Osby kommun
kommun@osby.se
Ekbackeskolan RO2
anna.nordqvist@osby.se

*Rättelse av beslut enligt 36§
Förvaltningslagen (FL
2017:900) den 4 juni
2021/Ana-Maria Koci Spång

Kvalitetsgranskning av reella möjligheter till grundläggande behörighet för elever på yrkesprogram

Skolinspektionen genomför med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) en tematisk kvalitetsgranskning. Syftet med granskningen är att bedöma kvaliteten i hur olika gymnasieskolor möjliggör för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola.¹

Med anledning av alla de utmaningar som skolor har att hantera under rådande pandemi fattar Skolinspektionen i denna kvalitetsgranskning beslut med rekommendationer utan krav på redovisning.

Denna granskning avser Ekbackeskolan RO2 i Osby kommun. Huvudman för skolan är Osby kommun. Totalt 40 slumpvis utvalda gymnasieskolenheter ingår i granskningen. Ekbackeskolan RO2 är en av dessa. På skolenheten går 85 elever på något av enhetens följande yrkesprogram: *vård- och omsorgsprogrammet, barn- och fritidsprogrammet, ~~industriprogrammet~~ och industritekniska programmet. ~~hotell- och turismprogrammet~~. Skolinspektionen har genomfört två gruppintervjuer med elever, en gruppintervju med lärare, en intervju med skolans studie- och yrkesvägledare samt en intervju med rektor. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 20 och den 21 april 2021 av utredarna Ana-Maria Koci Spång och Britta Seeger. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman och skola. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut.

Skolinspektionen framhåller vikten av att de elever som har bidragit med synpunkter informeras om detta beslut.

¹ De kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola, och som inte ingår i de flesta yrkesprogram, är svenska 2 och 3, alternativt svenska som andraspråk 2 och 3, samt engelska 6. Dock ingår svenska 2/svenska som andraspråk 2 i de programgemensamma ämnena på vård- och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet och engelska 6 på hotell- och turismprogrammet.

2021-05-20
Dnr 2021:995
2 (8)

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras runt årsskiftet 2021/22.

2021-05-20
Dnr 2021:995
3 (8)

Skolinspektionens beslut

Granskningen utgår från följande övergripande frågeställning:

I vilken utsträckning har elever på yrkesprogram reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området. En sammanställning av de författningar som granskningen utgår från finns bifogad som bilaga sist i beslutet.

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Ekbackeskolan RO2 i hög utsträckning har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet, men att utvecklingsområden finns.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier rekommenderar Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete inleds med att

- följa upp och analysera skillnader i val av behörighetsgivande kurser mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper.

Skolinspektionens bedömningar

Reella möjligheter för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet

Här bedöms kvaliteten i skolans arbete i förhållande till hur skolan:

- Informerar och vägleder elever
- Organiserar och planerar behörighetsgivande kurser
- Följer upp och analyserar skillnader mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper

Elever får information och vägledning inför val av behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att eleverna vid Ekbackeskolan RO2 får information på flera olika sätt inför val av behörighetsgivande kurser och att informationen ges både muntligt och skriftligt. I intervjuer med rektorn och studie- och yrkesvägledaren framkommer att studie- och yrkesvägledaren har i uppdrag att kontinuerligt under elevernas gymnasietid, både enskilt och i grupp, informera eleverna om bland annat nyttan med att läsa behörighetsgivande kurser. Även mentorer och lärare bistår med både information och vägledning. I den information som ges till eleverna ligger fokus främst på att få eleverna att

2021-05-20
Dnr 2021:995
4 (8)

förstå vad deras val innebär, vilka möjligheter de får om de väljer att läsa kurserna under gymnasieutbildningen samt information om innehållet i respektive kurs. Informationen är neutral, även om det framhålls att kurserna är något som är positivt för eleven. Elever informeras också om att det finns möjlighet att läsa in dem efter gymnasiet om de hellre vill det. I intervju med lärare framhålls att studie- och yrkesvägledaren är nogg med att utgå från eleverna och deras intressen och att hen exempelvis tar fram konkreta exempel på olika situationer när de grundläggande kurserna är ett behörighetskrav. Det betonas dock att det inte är obligatoriskt att läsa kurserna för att få sin gymnasieexamen, något som enligt studie- och yrkesvägledaren är en vanlig missuppfattning hos elever.

Studie- och yrkesvägledaren besöker alla klasser och informerar inför kursvalen i år 1 och 2 och information ges även till elever via skolans programkatalog samt på skolans hemsida. Utrymme ges för frågor under informationspassen och även mentorn är tillgänglig för frågor och kan fånga upp behov och följa upp om det är något som någon elev inte uppfattar. Granskningen visar också att alla elever erbjuds individuella vägledningssamtal i anslutning till informationen i klasserna och att en del av studie- och yrkesvägledarens uppdrag är att under elevernas gymnasietid påminna dem om deras val och alternativ. Enligt intervjuade elever kan de även ibland uppmanas av sina lärare att prata med studie- och yrkesvägledare. Vidare framgår att vårdnadshavare bjuds in till föräldramöte där de bland annat informeras om olika möjligheter som finns för eleverna att få den behörighet som krävs till högskola.

Utbildningen är organiserad så att alla elever ges möjlighet att läsa behörighetsgivande kurser

Av granskningen framgår att alla elever har möjlighet att välja att läsa behörighetsgivande kurser. Intervjuer och inskickad dokumentation visar att elever på vård- och omsorgsprogrammet, barn- och fritidsprogrammet och hotell- och turismprogrammet kan välja att läsa behörighetsgivande kurser som individuellt val, vilket innebär att kurserna ryms inom elevernas ordinarie gymnasieutbildning och är del av elevernas schemalagda skoldag. Elever på industriprogrammet kan välja att byta ut en programfördjupningskurs och på så sätt läsa behörighetsgivande kurser inom sitt program eller lägga till kurser och då läsa ett utökat program. Det finns enligt rektorn en flexibilitet och möjlighet att välja att läsa kurserna även efter att valet är gjort i år 1 och 2, och då skolan är liten är det enligt rektorn enkelt att hitta lösningar som passar alla elever.

Skolan har organiserat och schemalagt kurserna i block så att de ingår i elevernas ordinarie schema. En undervisningsgrupp kan omfatta elever från olika program, med olika upplägg av arbetsplatsförlagt lärande, APL. Lärarna organiserar därför sin undervisning så att elever som inte kan delta i lektioner på grund av att de är på APL, på olika sätt och i olika former kompenseras med extra undervisningstid. Skolan tillhandahåller vidare stöd på flera sätt för de elever som behöver det och elevens anpassningar och stöd följer enligt rektorn med i samtliga kurser. Skolan har också en dag i veckan avsatt då elever är undervisningsfria och kan få stöd.

2021-05-20
Dnr 2021:995
5 (8)

Rektorn följer inte upp elevers val av behörighetsgivande kurser

Granskingen visar att det inte sker någon systematisk uppföljning eller utvärdering av elevers val av behörighetsgivande kurser. Både rektorn och studie- och yrkesvägledaren uppger i intervjuer att studie- och yrkesvägledaren följer upp elevernas val, men att det saknas systematisk uppföljning på området.

Studie- och yrkesvägledaren säger dock att det skulle kunna vara intressant att följa upp elevernas val i syfte att se om de kan se något mönster och att det inte skulle vara något bekymmer med att föra sådan statistik. På så sätt skulle skolan även kunna få en förklaring till varför elever väljer att hoppa av kurser.

Rekommendation

Sammanfattningsvis visar granskingen att eleverna på Ekbackeskolan RO2 har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för att få grundläggande behörighet till högskola. Eleverna får information och individuell vägledning inför val av behörighetsgivande kurser och skolan har organiserat och planerat utbildningen så att det ska bli enkelt för elever att välja kurserna.

För att ytterligare höja kvaliteten i utbildningen rekommenderar Skolinspektionen att rektorn följer upp och analyserar skillnader i val av behörighetsgivande kurser mellan olika program och olika elevgrupper.

En ökad kunskap om orsakerna till hur olika elevgrupper väljer kan leda till att skolan får syn på eventuella hinder för att elever inte väljer att läsa vissa kurser. Utifrån den kunskapen kan skolan vid behov anpassa informationsinsatser och sin organisation för att underlätta för eleverna att göra medvetna val.

Skolinspektionen avslutar med detta beslut denna granskning.

På Skolinspektionens vägnar

X Marlene Giertz

Beslutsfattare
Signerat av: Marlene Giertz

X Ana-Maria Koci Spång

Föredragande
Signerat av: Ana-Maria Koci Spång

I handläggningen av ärendet har även utredaren Britta Seeger deltagit.

Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8 §

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

2 kap. 10 §

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

2 kap. 29 §

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

4 kap. 3 §

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 §

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 §

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

15 kap. 19a §

Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.

15 kap. 20 §

Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal).

En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

16 kap. 3 §

Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.

Alla elever på yrkesprogram ska inom ramen för sin gymnasieutbildning ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

26 kap. 19 §

Statens skolinspektion ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under dess tillsyn eller under tillsyn av en kommun enligt detta kapitel.

Gymnasieförordningen (2010:2039)

4 kap. 5 §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning för varje program.

4 kap. 7 § första–fjärde stycket

Huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.

Eleven har dock rätt att inom utrymmet för individuellt val läsa

1. en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen,
2. minst en kurs i estetiska ämnen, och
3. de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet på grundnivå om eleven går på ett yrkesprogram.

Undantag från vad som föreskrivs i andra stycket 1 och 2 får göras om det finns synnerliga skäl.

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får ingå i de ämnen som avses i andra stycket 2.

4 kap. 23 §

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). Beslutet fattas av rektorn.

En elev på ett yrkesprogram i gymnasieskolan har utan särskilt beslut rätt att som utökat program läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. Huvudmannen är dock bara skyldig att tillgodose detta om eleven senast vid utgången av det andra läsåret har anmält att han eller hon vill läsa de aktuella kurserna.

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800).

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan**2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv**

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning, bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke, samt informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks, eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier, studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke, samt skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.